Hallintovaliokunta

Lähettäjä: Mitts Sandra MIG <Sandra.Mitts@migri.fi>
Lähetetty: torstai 2. kesäkuuta 2022 10.13
Vastaanottaja: Hallintovaliokunta
Aihe: HE 62/2022 vp, Maahanmuuttoviraston kirjalliset vastaukset 31.5.2022 järjestetyssä asiantuntijakuulemisessa esitettyihin kysymyksiin

Hyvät hallintovaliokunnan jäsenet,

Alla Maahanmuuttoviraston kirjallinen vastaus asiassa HE 62/2022 vp 31.5.2022 järjestetyssä asiantuntijakuulemisessa esitettyihin kysymyksiin.

Kuulemisessa esitetty kysymys kaikille asiantuntijoille:
Näkeekö kukaan ongelmana sitä, että valmiuslaista puuttuu olennainen, eli se, että hybridivaikuttamista voitaisiin estää (etukäteispainoitteisesti), jolloin ei ei olisi tarve järjestää palveluita poikkeusoloissa ja käyttää valmiuslakia?
Maahanmuuttoviraston vastaus: Maahanmuuttovirasto ei operatiivisena toimijana ota kantaa säädösvalmisteluun kuuluvaan asiaan.

Maahanmuuttovirastolle esitetyt kysymykset:

1. Näettekö Migrissä eron ns. ihmisaseen (hybridivaikuttamisessa) ja muiden turvapaikanhakijoiden erolla?
Maahanmuuttoviraston vastaus: Maahanmuuttoviraston tehtävä on tutkia ja ratkaista kaikki turvapaikkahakemukset samojen edellytysten mukaan, riippumatta siitä miten henkilöt ovat tulleet maahan. Maahanmuuttovirasto ei siten näe eroa kysymyksessä mainittujen rajamenettelyn kautta kansainvälistä suojelua hakeneiden osalta muutoin kuin menettelyn käytännön toteutuksen kannalta.

2. Mitä henkilömääriä voidaan normaalin lainsäädännön turvin ottaa vastaan ja kuinka paljon Suomeen voi tulla ennen kuin valmiuslaki pitää ottaa käyttöön?
Maahanmuuttoviraston vastaus: Henkilömäärä riippuu paljolti myös siitä, kuinka suuri osa tulijoista majoittuu vastaanottokeskuksiin ja kuinka iso osa yksityismajoitukseen. Esimerkiksi vuonna 2016 arvioitiin, että 50 000 - 60 000 turvapaikanhakijan jälkeen majoituksen hankkiminen vaikeutuisi olennaisesti. Tällä hetkellä turvapaikanhaijoista noin 10 000 majoittuu keskuksissa ja yksityismajoituksissa on yli 18 500. Tiedossa on lisäksi noin 25 000 mahdollista vastaanottokeskusmajoituspaikkaa ja yli 30 000 hätä- ja tilapäismajoituspaikkaa. Mutta luvut muuttuvat koko ajan. Maahanmuuttovirasto toteaa lisäksi, ettei virasto päätä valmiuslain käyttöönotosta, vaan valmiuslaki otetaan käyttöön poikkeustilanteessa, käytännön tilanteen sitä vaatiessa, valtioneuvoston päätöksestä.

3. Kun Maahanmuuttovirasto saisi käyttöönsä valmiuslain mukaisesti rakennuksia ja huoneistoja myös hybridivaikuttamistilanteessa, niin miten asia siitä jatkuisi? Jos esim. Venäjä puskee turvapaikanhakijoita rajan yli ja henkilöitä majoitetaan Maahanmuuttoviraston ns. haltuun ottamissa kiinteistöissä. Miten turvapaikkaprosessi tästä etenisi, missä ja milloin turvapaikkapuhuttelut järjestetään?
Maahanmuuttoviraston vastaus: Maahanmuuttovirasto pyrkisi käsittelemään asiat mahdollisimman pian ja siten myös järjestämään turvapaikkapuhuttelut nopeasti. Mikäli kyseiset turvapaikanhakijat soveltuisivat rajamenettelyyn, sovellettaisiin rajamenettelyn säännöksiä. Maahanmuuttovirastolle rajamenettely tarkoittaisi uutta velvoitetta ratkaista hakemuksia hyvin nopeasti, neljän viikon määräajassa. Hakijalle olisi rajamenettelyssäkin taattava normaalit oikeusturvatakeet, kuten hakemusten yksilöllinen käsittely, oikeudellisen avun saaminen, tulkkaus ja oikeus hakea muutosta päätökseen.
Turvapaikkapuhuttelujen osalta on myös tällä hetkellä käytössä mahdollisuus etäpuhutteluun, jolloin käytännössä turvapaikanhakija osallistuu puhutteluun videoneuvottelulla vastaanottokeskuksesta käsin. Siitä, että olisiko etäpuhutteluja mahdollisuus järjestää myös Maahanmuuttoviraston valmiuslain perusteella majoitusta varteen haltuun otetuissa kiinteistöissä tai huoneistoissa, ei voida vielä varmuudella sanoa. Videoneuvottelun käytön mahdollisuus huomioidaan viraston valmiussuunnittelussa.

4. Miksi yksityisiä kiinteistöjä käytetään ns. reservinä (valmiuslain ehdotettu 122 b §)? Miksi puolletaan tällaisten toimivaltuuksien lisäämistä, jos ei voida estää henkilöiden saapumista Suomeen? Eikö silloin ole riski, että ihmisiä tulee vain lisää, jos aina saadaan lisää majoitustiloja valmiuslain kautta?
Maahanmuuttoviraston vastaus: Maahanmuuttovirasto toteaa, että valmiuslaissa esitetty lisäys kiinteistöjen ja huoneistojen käyttöön luovuttamisesta koskisi pelkästään sellaista poikkeuksellista tilannetta, jossa virasto ei pystyisi saada tarpeeksi tiloja Suomeen saapuneiden turvapaikanhakijoiden majoitusta varten nykyisen lainsäädännön puitteissa.

5. Kun Maahanmuuttoviraston antamassa lausunnossa todetaan, että ”Rajamenettelyn tarkoituksena on käsitellä hakemus nopeasti, ja tämän käsittelyn aikana hakijan on tarkoitus pysyä rajalla tai sen läheisyydessä. Vaikka henkilö on näissä tilanteissa fyysisesti jäsenvaltion alueella ja sen lainkäytön piirissä, menettelyn luonteeseen kuuluu, että hänen ei vielä katsota saapuneen jäsenvaltion alueelle.” Niin mitä tarkalleen tällä tarkoitetaan?
Maahanmuuttoviraston vastaus: Rajamenettelyn tarkoitus on, että hakijaa ei vielä turvapaikkamenettelyn aikana päästetä maahan. Hakijalle rajamenettely tarkoittaa siis ennen kaikkea sitä, että häntä ei päästetä vapaasti liikkumaan valtion alueella. On huomioitava, että kyseessä on tietyllä tapaa "oikeudellinen fiktio", koska tosiasiassa henkilö on näissä tilanteissa fyysisesti kyseisen valtion alueella ja lainkäytön piirissä ja samalla myös unionin oikeuden soveltamisalan piirissä, mutta hänen ei vielä katsota oleskelevan jäsenvaltion alueella.

6. Helsingin Sanomissa on uutisoitu siitä, että hybridivaikuttamistilanteessa voitaisiin ohjata turvapaikkahakemusten vastaanotto johonkin Suomen ulkomailla sijaitsevaan edustustoon. HS:n artikkelissa mainitaan, että tähän sisältyisi kuitenkin vaikeuksia mm. sen suhteen, miten hakijoiden oikeudet erilaisiin palveluihin ja rahalliseen tukeen toteutuisi. Onko tämä ongelma todettu Maahanmuuttovirastosta vai mistä tämä on tullut?
Maahanmuuttoviraston vastaus: Maahanmuuttovirasto ei ole ollut kyseessä olevaa asiaa koskevassa keskustelussa mukana.

ystävällisin terveisin,

Sandra Mitts
Asiantuntija
Oikeus- ja maatietoyksikkö
Yleisten asioiden oikeuspalvelu
Maahanmuuttovirasto
PL 10, 00086 Maahanmuuttovirasto

Tämä viesti on osoitettu ainoastaan sen tarkoitetulle vastaanottajalle ja se saattaa sisältää salassa pidettävää tietoa. Jos et ole viestissä tarkoitettu vastaanottaja, tuhoa viesti ja ilmoita asiasta välittömästi viestin lähettäjälle. Viestin sisällön, välitystiedon ja viestin olemassaolon hyväksikäyttäminen ja ilmaiseminen on kielletty laissa (laki sähköisen viestinnän palveluista 136 § 4. mom).

Detta meddelande är avsett endast för den nämnda mottagaren och kan innehålla sekretessbelagd information. Ifall du inte är den avsedda mottagaren, vänligen förstör meddelandet och informera avsändaren omedelbart. Det är i lag (136 § 4 mom. i lag om tjänster inom elektronisk kommunikation) förbjudet att utnyttja eller röja meddelandets innehåll och förmedlingsuppgifter eller uppgifterna om meddelandets existens.

This e-mail message is intended only for the person(s) named in the message header and may contain privileged information. If you are not the intended recipient of this message, please delete the message and notify the sender immediately. It is forbidden by law (Information Society Code, Section 136 4 Subsection) to disclose the content or traffic data of the message or the knowledge of its existence, or to make use of them.